

lapításai után, a húnbolgár-magyar continuitást ismerve — nincs szükségünk ezekre a mondaközvetítést feltételező kiegészítő elméletekre. Egyébként, ha a Csaba-mondára elfogadnók is a közvetítés hypothesisét, a Dula-Belar-nőrablás mondája a magyarok eredetmondája, melyben Grexa ellenére is a Volga-menti bolgár Dulo dinasztiára vonatkozó ősmagyar hagyomány emlékéit kell látnunk.

Grexa — más ethnologus és philologus kutatókhoz hasonlóan (v. ö. MNy. 1921. 90—92, 195—196, 1922. 24—26. l.) — a hún-hagyományt fenntartó krónikák alapos vizsgálata nélkül s általában a történeti szempontok figyelmenkívül hagyásával fogott a nehéz kérdés megoldásához. Ebből következnek tévedései és elhibázott forráskritikai ítéletei is; ezek közül elég lesz arra hivatkoznom, hogy Anonymust — minden megokolás nélkül, egyszerűen a tekintélyi elv alapján — ma is IV. Béla jegyzőjének mondja. Az utóbbi évtizedek forráskritikai eredményének nem ismerését bizonyítja, hogy a XIII. sz. végén keletkezett hosszú és mesterkélts Árpád-genealogia és nem Anonymus eredetibb — Attila, Ügek, Álmos, Árpád — genealogiája alapján mond ítéletet az Árpád-ház hún származásának mondai hiteléről. Ugyancsak a mondán kívül álló történeti források felhasználása és értékelése nélkül, pusztán Hunfalvy tekintélyére támaszkodva, szól a székelyek eredetéről, noha maga emeli ki igen helyesen a székely kérdés és hún-problema szoros kapcsolatát. Gombocz eredményeit és a székely ősfoglalás tanát czáfolva, pusztán negatív bizonyító módszert alkalmaz, s ez már magában is kétségeket támaszt eredményei helyességével szemben. Módszerbeli hibának kell tekintenünk merev ragaszkodását mások vagy saját, kellőképp meg nem okolt föltevéséhez és a korábbi kutatók eredményeinek kissé fiatalosan határozott és rövid «elintézését» is. De hát pályája kezdetén majdnem mindenki beleesik abba a hibába, hogy nem tudja tárgyilagosan értékelni a vele ellentétes felfogást valló tudósok eredményeit.

Kissé tán bővebben foglalkoztam a mindvégig érdekes és élvezetes kis tanulmány fogyatkozásaival, mint érdemeivel. Tettem ezt azért, mert hiszem, hogy a szerző szorgalmas munkása lesz a szakirodalomnak és hasznát veheti a bíráló megjegyzéseknek. A szép kezdet Grexa tehetségének és széleskörű ismereteinek bizonyossága. Kívánjuk, hogy a folytatás még szebb és minden tekintetben kifogástalan legyen.

HÓMAN BALINT.

Index miraculorum Marianorum indici A. Poncetli Anal. Boll. t. XXI. vulgato a Floriano Holik compositus. Budapestini. 1920. 8-r. 24 l.

A cím megmondja, miről van szó ebben a kis füzetben, mely egy nagyobb tanulmánynak rövidrefogott summája. Tizenkét szerzőből, illetőleg tizenhét műből szedegeti össze a Mária-csodákat, melyek tekintélyes része a magyar codex-irodalomban is megvan. Minket ez utóbbi érdekel jobban. «Appendix. Concordantia miraculorum Marianorum, quae in codicibus Hungaricis continentur, cum parallelis Indicis locis.» A magyar codexek példa-száma 56, a latinoké 240.

E tanulmány főérdeme, hogy a középkori asketikus irodalom elterjedebb műveiből összegyűjtötte a Mária-csodákat a lelőhelyek pontos meg-

jelölésével. Ez az elenchus részben megjavítja, részben kiegészíti az eddigi forrás-adatainkat. Teljességre ebben aligha számíthatunk, mert a még feldolgozandó művek száma jóformán kimeríthetetlen. Kétségtelen, hogy minél több műből gyűjtjük össze adatainkat, annál biztosabb lesz a belőlük levont eredmény. E munka tehát jó szolgálatot tesz a magyar codexek forrástanához. Ezért szívesen üdvözöljük, és szerzőjét kérjük, folytassa tovább: még szép eredményt várunk tőle. Jó úton jár, mely ha fáradságos is, de biztosan számítható eredményhez vezet.

A «libri saepius allati» alatt hiányzik néhány nevesebb mű. Így Jac. de Vorag. *Leg. Aur.*-ja (l. 53. sz.), Caesarius Heist. (l. 52. sz.), Gritsoj (l. 98. sz.), Nicolaus de Blony (l. 180. sz.), Jordanus de Sax. (l. 213. sz.) stb. Helyes lett volna hivatkozni rövid jelzéssel azokra a forrás-megjelölésekre is, melyeket maguk a latin művek szerzői megjelölnek. A 188. sz. adatnál jeleznie kellett volna még a *Stell.* l. IX. p. 11., a. 3. után, hogy undecimum signum vagy legalább is az «L» betűt. Ugyanez a példa megvan Pelb. *Stis. p. aest.* 47. G. *In fine.* Ugyanennek az adatait megtaláljuk a 136. példánál helyes kiegészítésben, de a Laurentius communis legendáját nem említve, pedig maga Pelb. hivatkozik rá. Téves a 100. példának Herolt, *Temp.* 164-es száma, mert ilyen nincsen. Ellenben: a 163. után következő exemplumok G szakasza a helyes.

Ez a tanulmány derék munka, tiszteletet szerez írójának és örömet a hazai és külföldi szakembereknek.

VARGHA DAMJÁN.

Király György: A magyar ösköltészet. Budapest, 1921. 8-r. (Ethikakönyvtár VII.) 136 l.

Nagy nemzeti katasztrófánk után a közönség érdeklődése a magyar ösmúlt problémáira irányult, Arany szavaival élve, vigaszért hő lelkünk a multakba fordult; a magyar tudósok fejtegetéseit, melyek a hún és avar kapcsolatokra, bolgár, besenyő és székely kérdésekre vonatkoznak, a művelt közönség általános érdeklődése kíséri. Épen azért örömmel vettük kezünkbe Király György könyvét, mert a szerzőtől, ki a középkori magyar irodalomtörténet terén már annyi érdemes munkát végzett, méltán elvárhattuk, hogy ösköltészetünkre vonatkozólag a legújabb tudományos kutatások eredményeit saját nézeteivel kiegészítve, világosan, népszerűen megírva összefoglalja. Sajnos, Király könyve nem teljesítheti hivatását, mert a szerző örökösen ingadozik abban, hogy kinek szánja könyvét: a laikusoknak-e vagy a szakembereknek. Egyik pillanatban szenvedélyes, sokszor gúnyos hangú vitatkozást kezd más elméletek hirdetői ellen, de ezek a részek annyira vázlatosak és zavarosak, hogy az átlagos műveltségű olvasó rajtuk el nem igazodhatik; másik pillanatban viszont a nagyközönségnek ír, de ilyenkor meg lapszámra kénytelen magyarázatni olyan dolgokat, melyek a szakember előtt már közhely-számba mennek. Ettől az alapvető hibájától azonban a könyvecske még nagyon értékes eredményeket is tartalmazhatna; ha nem tartalmaz, az már újabb hiba s a szerző tudományos ítélőképességének rovására írandó. Szerző azt mondja, hogy «nem akar dicsekedni nagyhangú elméletekkel, sőt pozitív megállapításokra sem igen törekszik, megelégszik